

Postrzeganie zawodu położnej przez społeczeństwo

Perception of midwife's profession by society

Grażyna Iwanowicz-Palus, Ewa Golonka, Agnieszka Bień, Grażyna Stadnicka

Samodzielna Pracownia Umiejętności Położniczych, Wydział Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu,
Uniwersytet Medyczny w Lublinie

AUTOR DO KORESPONDENCJI:

Grażyna Iwanowicz-Palus
Samodzielna Pracownia Umiejętności Położniczych
Wydział Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny w Lublinie
ul. Al. Racławickie 1, 20-059 Lublin
e-mail: spupalus@gmail.com

STRESZCZENIE

Postrzeganie zawodu położnej przez społeczeństwo

Cel pracy. Celem przeprowadzonych badań była próba poznania opinii społeczeństwa na temat zawodu i roli zawodowej położnej.

Materiał i metoda. Badania przeprowadzono w 2011 roku metodą sondażu diagnostycznego, z wykorzystaniem techniki kwestionariuszowej. Zastosowanym narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety, którym przebadano 293 kobiety i 212 mężczyzn zamieszkujących województwa: lubelskie, podkarpackie, świętokrzyskie i podlaskie.

Wyniki. Przeprowadzone badania wykazały, że położna w świadomości badanych kobiet, to osoba sprawująca opiekę nad kobietą w każdym okresie jej życia (33,11%), a w opinii badanych mężczyzn to przede wszystkim osoba asystująca lekarzowi ginekologowi-położnikowi (30,19%). Najważniejszą cechą, jaką powinna posiadać położna to odpowiedzialność (kobiety – 90,10%, mężczyźni – 76,42%). Położna posiada możliwość sprawowania opieki, udzielania porad młodym kobietom w okresie dojrzewania (68,51%), kobiecie planującej zajście w ciążę (73,66%), jak i odkładającej decyzję o ciąży (60,99%), ciężarnej (92,08%), rodzącej (95,05%), położnicy opiekującej się dzieckiem (90,50%), kobiecie w okresie przekwitania (53,86%), kobiecie w każdym okresie jej życia (53,57%), jak również kobiecie i jej rodzinie (46,93%).

Wnioski: Położna w świadomości kobiet, to osoba sprawująca opiekę nad kobietą i jej rodziną w różnych okresach życia (okres dojrzewania, okres przedkonieczny, rozrodczy, przekwitania i senium). Położną powinna charakteryzować odpowiedzialność, fachowość/profesjonalizm oraz szacunek dla godności drugiego człowieka. Zawód położnej przez część społeczeństwa postrzegany jest, jako zawód samodzielny.

Słowa kluczowe: położna, zawód, społeczeństwo, opinia

ABSTRACT

Perception of midwife's profession by society

Aim. The aim of the study was an attempt to find out the opinion of the society about the profession and a role of a midwife.

Materials and methods. The study was conducted in 2011 by means of the diagnostic survey method applying questionnaire technique. The research tool was a self – constructed questionnaire, which was conducted among 293 women and 212 men who live in the Lubelskie Province, Podkarpacie Province, Świętokrzyskie Province and Podlaskie Province.

Results. The study showed that in women's awareness, a midwife is a person who takes care of a woman during her whole life (33.11%), but in men's opinion she is a person who assists a gynecologist – obstetrician (30.19%). The most important feature that a midwife should have is responsibility (women – 90.10%, men – 76.42%). A midwife has possibilities to give advice to and take care of young girls in puberty period (68.51%), women who plan pregnancy (73.66%), women who postpone the decision of pregnancy (60.99%), pregnant women (92.08%), women giving birth to a child (95.05%), women in childbirth looking after the baby (90.50%), women in menopause (53.86%), during the whole women's life (53.57%) as well as women and their family (46.93%). Midwife's profession in respondents' opinion is an independent profession (53.27%).

Conclusions: Midwife is a person who takes care of a woman during her whole life. The most important feature that a midwife should have is responsibility, professionalism and respect for other people. Midwife's profession is an independent profession.

Key words: midwife, profession, society, opinion

WPROWADZENIE

Położnictwo jest uznawane za jedną z najstarszych dyscyplin medycznych [1, 2, 3]. Od zarania dziejów położnictwem zajmowały się kobiety, które były doświadczone i posiadały „dar zgrabnych rąk”, same rodziły dzieci, „mądre kobiety”, akuszerki – obecnie określane mianem położnych [1, 3, 4]. Położna to odpowiedzialna profesjonalistka, która pracuje wspólnie z kobietami, dając im niezbędne wsparcie, opiekę i informacje podczas ciąży, porodu i pogoju, prowadzi poród na własną odpowiedzialność i zapewnia opiekę noworodkowi i niemowlęciu [5].

CEL PRACY

Celem niniejszej pracy była próba poznania opinii społeczeństwa na temat zawodu oraz roli zawodowej położnej.

MATERIAŁ I METODA

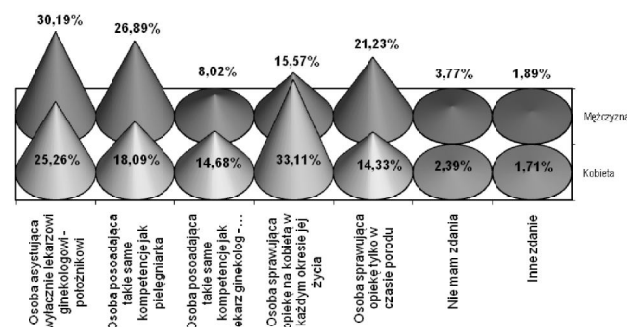
Badanie zostało przeprowadzone w 2011 roku wśród 293 kobiet (58,02%) oraz 212 mężczyzn (41,98%) zamieszkujących województwo lubelskie, podkarpackie, świętokrzyskie i podlaskie (region wschodni Polski), metodą sondażu diagnostycznego, w którym zastosowano autorski kwestionariusz ankiety. Informacje zebrane w 505 kwestionariuszach ankiet poddano statystycznej analizie komputerowej przy użyciu elektronicznej techniki obliczeniowej. Jednostką statystyczną w badaniu był respondent (kobieta, mężczyzna) udzielający odpowiedzi na szereg pytań zawartych w narzędziu badawczym. Do zbadania istnienia zależności pomiędzy analizowanymi cechami użyto testu Chi-kwadrat (χ^2) na niezależność cech, przyjmując poziom istotności $p < 0,05$ oraz skorygowany współczynnik kontyngencji C Pearsona.

WYNIKI

Wśród 505 osób uczestniczących w badaniu 12,29% kobiet i 9,91% mężczyzn znajdowało się w grupie wiekowej poniżej 20 roku życia. W przedziale wiekowym 21–30 lat było ponad jedna czwarta respondentek (26,62%) i około połowa respondentów (47,64%). Pomiędzy 31 a 40 r.ż. było 30,03% kobiet oraz 24,53% mężczyzn. Prawie jedna trzecia respondentek (31,06%) i około jedna piąta mężczyzn (17,29%) znajdowała się w grupie wiekowej powyżej 40 r.ż.

Tylko pojedyncze (6,48%) badane kobiety i 14,15% mężczyzn posiadało wykształcenie podstawowe i zawodowe. Ponad dwie piąte kobiet (41,98%), jak i mężczyzn (44,34%) deklaroowało wykształcenie średnie. Wykształceniem wyższym zawodowym legitymowało się 21,50% respondentek i 19,81% respondentów. Z kolei prawie jedna trzecia kobiet (30,03%) i ponad jedna piąta mężczyzn (21,70%) deklaroowało wykształcenie wyższe. Ponad trzy piąte (66,21%) kobiet było zamężnych, a ponad połowa (51,42%) mężczyzn było żonatych, z kolei stanu wolnego było 33,79% respondentek i 48,58% respondentów. Ponad trzy piąte (65,53%) ankietowanych kobiet oraz ponad dwie piąte (46,23%) badanych mężczyzn posiadało potomstwo, a 34,47% kobiet i 53,77% mężczyzn deklaroowało brak dzieci.

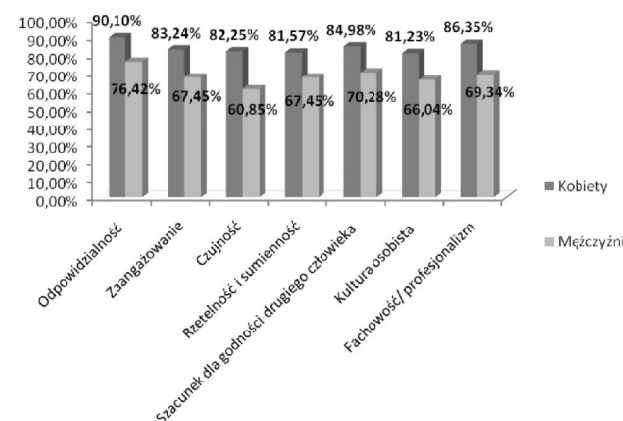
Według 33,11% ankietowanych kobiet położna to osoba, która sprawuje opiekę nad kobietą w każdym okresie jej życia, z kolei 30,10% badanych mężczyzn postrzegało położną, jako osobę asystującą wyłącznie lekarzowi ginekologowi – położnikowi (por. ryc. 1).

*suma nie stanowi 100% – respondenci udzielali więcej niż jedną odpowiedź

■ Ryc. 1. Opinie respondentów na temat „kim jest położna”

Większość kobiet (90,10%) biorących udział w badaniu uznało za najważniejszą cechę u położnej odpowiedzialność, co podzieliли także ankietowani mężczyźni (76,42%). Ponad cztery piąte badanych kobiet uważało, iż położną powinno zdecydowanie charakteryzować: zaangażowanie (83,24%), czujność (82,25%), rzetelność i sumienność (81,57%), szacunek dla godności drugiego człowieka (84,98%), kultura osobista (81,23%) oraz fachowość / profesjonalizm (86,35%). Badani mężczyźni, podobnie jak kobiety, scharakteryzowali położną (por. ryc. 2).

■ Ryc. 2. Najważniejsze cechy psychofizyczne, jakie powinna posiadać położna według ankietowanych kobiet i mężczyzn

Opinia respondentów o możliwości sprawowania opieki i prowadzenia edukacji zdrowotnej dziewcząt w okresie dojrzewania była uzależniona ($p, 05$) od płci, wykształcenia oraz doświadczenia macierzyńskiego badanych. Według 38,57% kobiet, 36,55% respondentów posiadających dzieci i 43,81% osób z wykształceniem wyższym zawodowym, położna zdecydowanie posiada możliwość sprawowania opieki i udzielania porad w powyższym temacie (por. tab. 1). Opinię respondentów, dotyczącą realizowania opieki, udzielania porad młodym dziewczętom w okresie dojrzewania przez położną nie różnicował ($p < 0,05$) wiek ($\chi^2 = 20,22$, $p = 0,063$, $C = 0,196$) i stan cywilny ($\chi^2 = 5,6$, $p = 0,231$, $C = 0,105$).

Przeprowadzona analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność ($p < 0,05$) pomiędzy opinią respondentów o możliwości sprawowania opieki, udzielania porad przez położną w odniesieniu do kobiety planującej ciążę a wykształceniem badanych. Według ponad dwóch piątych badanych z wykształceniem wyższym zawodowym (43,81%) i wyższym (41,04%) położna zdecydowanie ma możliwość sprawowania opieki i udzielania porad kobiecie w okresie przedkoncepcyjnym. Z kolei 24,49% osób z wykształceniem podstawowym i zawodowym oraz 20,74% badanych, deklarujących wykształcenie średnie, przyznało się do braku zdania w tym zakresie (por. tab. 1). Opinię respondentów, dotyczącą możliwości sprawowania opieki, udzielania porad kobiecie planującej ciążę przez położną nie różnicowała ($p > 0,05$) płeć ($\chi^2 = 7,65$, $p = 0,105$, $C = 0,122$), wiek ($\chi^2 = 10,96$, $p = 0,53$, $C = 0,146$), stan cywilny ($\chi^2 = 1,38$, $p = 0,847$, $C = 0,052$) i doświadczenie rodzicielskie ($\chi^2 = 1,37$, $p = 0,84$, $C = 0,052$).

Opinia badanych osób na temat możliwości udzielania porad, sprawowania opieki przez położną, w odniesieniu do kobiety odkładającej decyzję o ciąży, była uzależniona ($p < 0,05$) od doświadczenia rodzicielskiego respondentów.

Natomiast co trzecia (33,10%) ankietowana osoba posiadająca dzieci, uważała, że położna zdecydowanie może realizować opiekę i poradnictwo względem kobiety odkładającej decyzję o ciąży, a 28,37% badanych nie posiadających dzieci przyznało się do braku zdania w powyższym temacie (por. tab. 1). Opinię respondentów odnośnie możliwości udzielania porad, opieki kobiecie odkładającej decyzję o zajściu w ciążę przez położną nie różnicowała ($p > 0,05$) płeć ($\chi^2 = 7,06$, $p = 0,132$, $C = 0,177$), wiek ($\chi^2 = 18,2$, $p = 0,11$, $C = 0,187$), wykształcenie ($\chi^2 = 16,45$, $p = 0,171$, $C = 0,178$) oraz stan cywilny ($\chi^2 = 7,49$, $p = 0,112$, $C = 0,121$) ankietowanych osób.

Przeprowadzona analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność ($p < 0,05$) pomiędzy opinią respondentów o możliwości prowadzenia opieki i udzielania porad kobiecie w ciąży przez położną a płcią, wiekiem, wykształceniem, stanem cywilnym i doświadczeniem rodzicielskim osób uczestniczących w badaniu. Większość badanych bez względu na płeć, wiek, wykształcenie, stan cywilny, jak również doświadczenie rodzicielskie (63,96%) uważała, że położna jest zdecydowanie przygotowana do realizowania opieki i prowadzenia poradnictwa względem ciężarnej (por. tab. 2).

■ Tab. 1. Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną młodym dziewczętom w okresie dojrzewania, kobiecie planującej zajście w ciążę oraz odkładającej decyzję o ciąży w zależności od płci, wykształcenia i doświadczenia macierzyńskiego badanych osób

Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną młodym dziewczętom w okresie dojrzewania						
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie ma zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie	RAZEM
	%					
PŁEĆ						
Kobieta (n=293)	38,57	33,45	14,33	12,29	1,37	100,00
Mężczyzna (n=212)	22,17	41,51	24,06	11,32	0,94	100,00
RAZEM	31,68	36,83	18,42	11,88	1,19	100,00
$\chi^2 = 19,20$ $p = 0,001$ $C = 0,19$						
WYKSZTAŁCENIE						
Podstawowe i zawodowe (n=49)	18,37	44,90	22,45	12,24	2,04	100,00
Średnie (n=217)	29,49	33,18	21,20	14,75	1,38	100,00
Wyższe zawodowe (n=105)	43,81	20,57	15,24	11,43	0,95	100,00
Wyższe (n=134)	30,60	46,27	14,93	7,46	0,75	100,00
RAZEM	31,68	36,83	18,42	11,88	1,19	100,00
$\chi^2 = 22,0$ $p = 0,038$ $C = 0,20$						
DOŚWIADCZENIE RODZIELSKIE						
Nie posiada dzieci (n=215)	15,12	37,21	21,86	13,49	2,33	100,00
Posiada dzieci (n=290)	36,55	36,55	15,86	10,69	0,34	100,00
RAZEM	31,68	36,83	18,42	11,88	1,19	100,00
$\chi^2 = 12,41$ $p = 0,015$ $C = 0,16$						
Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie planującej zajście w ciążę						
WYKSZTAŁCENIE						
Podstawowe i zawodowe (n=49)	16,33	46,94	24,49	6,12	6,11	100,00
Średnie (n=217)	34,10	35,02	20,74	8,29	1,84	100,00
Wyższe zawodowe (n=105)	43,81	34,29	17,14	2,86	1,90	100,00
Wyższe (n=134)	41,04	40,30	13,43	3,73	1,49	100,00
RAZEM	36,24	37,43	18,42	5,74	2,18	100,00
$\chi^2 = 22,63$ $p = 0,031$ $C = 0,21$						
Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie odkładającej decyzję o zajściu w ciążę						
DOŚWIADCZENIE RODZIELSKIE						
Nie posiada dzieci (n=215)	21,40	36,74	28,37	12,09	1,40	100,00
Posiada dzieci (n=290)	33,10	30,00	22,07	10,69	4,14	100,00
RAZEM	28,12	32,87	24,75	11,29	2,97	100,00
$\chi^2 = 13,05$ $p = 0,011$ $C = 0,16$						

■ Tab. 2. Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie w ciąży w zależności od płci, wieku, wykształcenia, stanu cywilnego i doświadczenia macierzyńskiego badanych osób

Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki kobiecie ciężarnej przez położną					
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie ma zdania	Raczej nie	RAZEM
	%				
PŁEĆ					
Kobieta (n=293)	69,62	22,87	5,46	2,05	100,00
Mężczyzna (n=212)	56,13	35,38	7,55	0,94	100,00
RAZEM	63,96	28,12	6,34	1,58	100,00
$\chi^2=15,85$ p=0,001 C=0,17					
WIEK					
< 20 r. ż. (n=57)	43,86	47,37	8,77	0,00	100,00
21 – 30 lat (n=179)	62,57	29,05	6,15	2,23	100,00
31 – 40 lat (n=140)	66,43	26,43	6,43	0,71	100,00
> 40 r. ż. (n=129)	72,09	20,16	5,43	2,33	100,00
RAZEM	63,96	28,12	6,34	1,58	100,00
$\chi^2=18,95$ p=0,026 C=0,19					
WYKSZTAŁCENIE					
Podstawowe i zawodowe (n=49)	59,18	36,73	2,04	2,04	100,00
Średnie (n=217)	57,14	31,34	9,22	2,30	100,00
Wyższe zawodowe (n=105)	66,67	28,57	4,76	0,00	100,00
Wyższe (n=134)	74,63	19,40	4,48	1,49	100,00
RAZEM	63,96	28,12	6,34	1,58	100,00
$\chi^2=17,83$ p=0,037 C=0,18					
STAN CYWILNY					
Wolny (n=202)	54,46	37,13	6,44	1,98	100,00
Zamężna/ żonaty (n=303)	70,30	22,11	6,27	1,32	100,00
RAZEM	63,96	28,12	6,34	1,58	100,00
$\chi^2=14,81$ p=0,005 C=0,17					
DOŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE					
Nie posiada dzieci (n=215)	54,42	37,21	6,51	1,86	100,00
Posiada dzieci (n=290)	71,03	21,38	6,21	1,38	100,00
RAZEM	63,96	28,12	6,34	1,58	100,00
$\chi^2=16,53$ p=0,001 C=0,18					

Opinia badanych osób na temat możliwości udzielania porad i sprawowania opieki przez położną nad kobietą rodzącą była istotnie statystycznie zależna ($p<0,05$) od płci, wieku, stanu cywilnego i doświadczenia macierzyńskiego respondentów. To głównie kobiety (76,11%), osoby najstarsze – >40 r.ż. (80,62%), będące w związku małżeńskim (78,55%) i posiadające dzieci (78,62%) uważały, że położna zdecydowanie posiada możliwość świadczenia opieki i poradnictwa w odniesieniu do kobiety rodzącej (por. tab. 3). Opinię respondentów w tym zakresie nie różnicowało ($p>0,05$) wykształcenie ($\chi^2=15,25$, $p=0,084$, $C=0,171$) badanych osób.

Analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność ($p<0,05$) pomiędzy opinią ankietowanych, o możliwości sprawowania opieki nad kobietą w okresie połogu, opiekującą się dzieckiem a płcią, wiekiem, stanem cywilnym i doświadczeniem macierzyńskim osób uczestniczących w badaniu. Podobnie, jak w powyższym przypadku, to głównie kobiety (69,62%), osoby najstarsze (72,87%), będące w związku małżeńskim (67,33%) i posiadające dzieci (68,97%) uważały, że położna zdecydowanie może opiekować się oraz prowadzić poradnictwo w odniesieniu do położnicy i jej dziecka (por. tab. 3). Opinię respondentów w tym zakresie również nie różnicowało ($p>0,05$) ich wykształcenie ($\chi^2=12,52$, $p=0,181$, $C=0,156$).

Opinia badanych osób o możliwości sprawowania opieki i udzielania porad kobiecie w okresie przekwitania przez położną była uzależniona ($p<0,05$) od płci, wieku i doświadczenia macierzyńskiego respondentów. Prawie dwie piąte kobiet (36,52%), osób poniżej 20 r.ż. (36,84%) i w przedziale wiekowym 31–40 lat (35,00%) uważało, że położna raczej może udzielać porad i sprawować opiekę nad kobietą w okresie przekwitania. Jednak według 17,45% mężczyzn, 16,76% badanych w przedziale wiekowym 21–30 lat, 16,28% osób powyżej 40 r.ż. i 18,14% ankietowanych nie posiadających dzieci położna raczej nie posiada możliwości realizowania opieki i prowadzenia poradnictwa w powyższym zakresie (por. tab. 4). Opinię badanych osób o możliwości udzielania porad i sprawowania opieki przez położną w odniesieniu do kobiety w okresie przekwitania, nie różnicowało ($p>0,05$) wykształcenie ($\chi^2=15,58$, $p=0,211$, $C=0,173$) i stan cywilny ($\chi^2=8,68$, $p=0,69$, $C=0,13$) ankietowanych.

Analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność ($p<0,05$) pomiędzy opinią respondentów na temat możliwości udzielania porad, sprawowania opieki przez położną kobiecie w każdym okresie jej życia a płcią, wiekiem, stanem cywilnym i doświadczeniem macierzyńskim badanych. Prawie jedna trzecia ankietowanych powyżej 40 r.ż. (29,46%) była zdania, że położna zdecydowanie ma możliwość udzielania opieki i porad kobiecie w każdym

■ Tab. 3. Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie rodzącej oraz położnicy opiekującej się dzieckiem w zależności od płci, wieku, stanu cywilnego i doświadczenia macierzyńskiego badanych osób

<i>Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie rodzącej</i>					
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie ma zdania	Raczej nie	RAZEM
	%				
PŁEĆ					
Kobieta (n=293)	76,11	20,48	3,41	0,00	100,00
Mężczyzna (n=212)	62,26	30,66	6,60	0,47	100,00
RAZEM	70,30	24,75	4,75	0,20	100,00
$\chi^2=12,52$ $p=0,006$ $C=0,16$					
WIEK					
< 20 r. ż. (n=57)	47,37	43,86	8,77	0,00	100,00
21 – 30 lat (n=179)	67,70	26,82	5,03	0,56	100,00
31 – 40 lat (n=140)	73,57	23,57	2,86	0,00	100,00
> 40 r. ż. (n=129)	80,62	14,73	4,65	0,00	100,00
RAZEM	70,30	24,75	4,75	0,20	100,00
$\chi^2=25,41$ $p=0,002$ $C=0,22$					
STAN CYWILNY					
Wolny (n=202)	57,92	35,64	5,94	0,50	100,00
Zamężna/zonaty (n=303)	78,55	17,49	3,96	0,00	100,00
RAZEM	70,30	24,75	4,75	0,20	100,00
$\chi^2=25,97$ $p=0,0001$ $C=0,22$					
DOŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE					
Nie posiada dzieci (n=215)	59,07	33,95	6,51	0,47	100,00
Posiada dzieci (n=290)	78,62	17,93	3,45	0,00	100,00
RAZEM	70,30	24,75	4,75	0,20	100,00
$\chi^2=23,3$ $p=0,0001$ $C=0,21$					
<i>Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną położnicę opiekującą się dzieckiem</i>					
PŁEĆ					
Kobieta (n=293)	69,62	24,91	4,78	0,68	100,00
Mężczyzna (n=212)	50,00	34,91	12,74	2,36	100,00
RAZEM	61,39	29,11	8,12	1,39	100,00
$\chi^2=24,02$ $p=0,0001$ $C=0,21$					
WIEK					
20 r. ż. (n=57)	45,61	43,86	10,53	0,00	100,00
21 – 30 lat (n=179)	57,54	29,61	11,17	1,68	100,00
31 – 40 lat (n=140)	62,14	27,86	8,57	1,43	100,00
40 r. ż. (n=129)	72,87	23,26	2,33	1,55	100,00
RAZEM	61,39	29,11	8,12	1,39	100,00
$\chi^2=20,15$ $p=0,017$ $C=0,20$					
STAN CYWILNY					
Wolny (n=202)	52,48	34,16	11,39	1,98	100,00
Zamężna / zonaty (n=303)	67,33	25,74	5,94	0,99	100,00
RAZEM	61,39	29,11	8,12	1,39	100,00
$\chi^2=12,59$ $p=0,006$ $C=0,16$					
DOŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE					
Nie posiada dzieci (n=215)	51,16	34,88	12,09	1,86	100,00
Posiada dzieci (n=290)	68,97	24,83	5,17	1,03	100,00
RAZEM	61,39	29,11	8,12	1,39	100,00
$\chi^2=18,55$ $p=0,0001$ $C=0,19$					

okresie życia. Natomiast do braku zdania w powyższym temacie przyznali się głównie mężczyźni (35,85%), respondenci poniżej 30 r.ż. (poniżej 20 r.ż. – 33,33%, 21-30 lat – 35,20%), badani stanu wolnego (38,12%) i osoby nie posiadające potomstwa (38,14%) – por. tab. 4. Opinię respondentów, dotyczącą możliwości udzielania porad i sprawowania opieki przez położną kobiecie w różnych okresach jej życia, nie różnicowało ($p>0,05$) ich wykształcenie ($\chi^2=12,95$, $p=0,37$, $C=0,158$).

Przeprowadzona analiza statystyczna wykazała istotną statystycznie zależność ($p<0,05$) pomiędzy opinią ankietowanych odnośnie możliwości sprawowania opieki i udzielania porad przez położną kobiecie i jej rodzinie a wiekiem, wykształceniem oraz doświadczeniem rodzicielskim badanych. W opinii 32,96% osób w przedziale wiekowym 21–30 lat, 40,00% respondentów legitymujących się wykształceniem wyższym zawodowym i 33,10% ankietowanych posiadających potomstwo, położna raczej może opieko-

■ Tab. 4. Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie w okresie przekwitania oraz kobiecie w każdym okresie jej życia w zależności od płci, wieku, stanu cywilnego i doświadczenia macierzyńskiego badanych osób

Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie w okresie przekwitania						
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie ma zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie	RAZEM
	%					
PŁEĆ						
Kobieta (n=293)	24,23	36,52	20,48	15,02	3,75	100,00
Mężczyzna (n=212)	14,15	30,19	34,43	17,45	3,77	100,00
RAZEM	20,00	33,86	26,34	16,04	3,76	100,00
$\chi^2=17,25$ p=0,002 C=0,18						
WIEK						
< 20 r. ż. (n=57)	8,77	36,84	31,58	14,04	8,77	100,00
21 – 30 lat (n=179)	15,08	31,28	34,08	16,76	2,79	100,00
31 – 40 lat (n=140)	25,00	35,00	22,14	15,71	2,14	100,00
> 40 r. ż. (n=129)	26,36	34,88	17,83	16,28	4,65	100,00
RAZEM	20,00	33,86	26,34	16,04	3,76	100,00
$\chi^2=25,56$ p=0,012 C=0,22						
DOŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE						
Nie posiada dzieci (n=215)	11,63	33,95	32,56	18,14	3,72	100,00
Posiada dzieci (n=290)	26,21	33,79	21,78	14,48	3,79	100,00
RAZEM	20,00	33,86	26,34	16,04	3,76	100,00
$\chi^2=19,95$ p=0,001 C=0,20						
Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie w każdym okresie jej życia						
PŁEĆ						
Kobieta (n=293)	23,8	36,18	24,75	10,92	4,44	100,00
Mężczyzna (n=212)	16,04	27,83	35,85	14,62	5,66	100,00
RAZEM	20,59	32,67	29,31	12,48	4,95	100,00
$\chi^2=13,65$ p=0,01 C=0,16						
WIEK						
20 r. ż. (n=57)	10,53	29,82	33,33	17,54	8,77	100,00
21 – 30 lat (n=179)	14,53	35,20	35,20	11,17	3,91	100,00
31 – 40 lat (n=140)	24,29	34,29	27,86	9,29	4,29	100,00
40 r. ż. (n=129)	29,46	28,68	20,93	15,50	5,43	100,00
RAZEM	20,59	32,67	29,31	12,48	4,95	100,00
$\chi^2=24,47$ p=0,018 C=0,26						
STAN CYWILNY						
Wolny (n=202)	13,37	31,19	38,12	11,88	5,45	100,00
Zamężna/zonaty (n=303)	25,41	33,66	23,43	12,87	4,62	100,00
RAZEM	20,59	32,67	29,31	12,48	4,95	100,00
$\chi^2=17,49$ p=0,01 C=0,18						
DOŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE						
Nie posiada dzieci (n=215)	12,56	30,70	38,14	13,95	4,65	100,00
Posiada dzieci (n=290)	26,55	34,14	22,76	11,38	5,17	100,00
RAZEM	20,59	32,67	29,31	12,48	4,95	100,00
$\chi^2=22,87$ p=0,0001 C=0,21						

wać się i udzielać porad kobiecie i jej rodzinie. Z kolei według 14,04% respondentów przed 20 r.ż., 10,85% badanych po 40 r.ż. oraz 10,20% badanych z wykształceniem podstawowym i zawodowym położna zdecydowanie nie może prowadzić opieki i poradnictwa w powyższym zakresie (por. tab. 5). Opinię respondentów o możliwości udzielania porad, opieki kobiecie i jej rodzinie przez położną nie różnicowała ($p>0,05$) płeć ($\chi^2=7,17$, $p=0,127$, $C=0,118$) i stan cywilny ($\chi^2=7,09$, $p=0,131$, $C=0,118$) badanych osób.

Na podstawie przeprowadzonej analizy statystycznej wykazano istotną statystycznie zależność ($p,05$) pomiędzy oceną samodzielności zawodu położnej przez respondentów a ich płcią, wykształceniem, stanem cywilnym oraz

doświadczeniem macierzyńskim. Ponad połowa badanych kobiet (62,16%), respondentów z wykształceniem wyższym (61,19%) oraz osób pozostających w formalnym związku (58,74%) i ankietowanych posiadających dzieci (59,32%) była zdania, że zawód położnej jest zawodem samodzielnym (por. tab. 6). Ocenę samodzielności zawodu położnej w opinii respondentów nie różnicował ($p>0,05$) ich wiek ($\chi^2=19,85$, $p=0,07$, $C=0,195$).

DYSKUSJA

Z badań Jodłowskiej i in. dotyczącej istoty zawodu położnej wynika, że w opinii społeczeństwa położna jest osobą niesamodzielną, która bardzo często podejmuje

■ Tab. 5. Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie i jej rodzinie w zależności od wieku, wykształcenia i doświadczenia macierzyńskiego badanych osób

Opinie respondentów o możliwości udzielania porad, opieki przez położną kobiecie i jej rodzinie						
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie ma zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie	RAZEM
WIEK						
< 20 r. ż. (n=57)	7,02	24,56	33,33	21,05	14,04	100,00
21 – 30 lat (n=179)	13,41	32,96	30,73	16,76	6,15	100,00
31 – 40 lat (n=140)	17,86	31,43	33,57	12,86	4,29	100,00
> 40 r. ż. (n=129)	21,71	30,23	20,16	17,05	10,85	100,00
RAZEM	16,04	30,89	29,11	16,24	7,72	100,00
$\chi^2=21,75$ p=0,04 C=0,20						
WYKSZTAŁCENIE						
Podstawowe i zawodowe (n=49)	8,16	26,53	38,78	16,33	10,20	100,00
Średnie (n=217)	15,67	27,19	29,03	18,43	9,68	100,00
Wyższe zawodowe (n=105)	19,05	40,00	17,14	18,10	5,71	100,00
Wyższe (n=134)	17,16	31,34	35,07	11,19	5,22	100,00
RAZEM	16,04	30,89	29,11	16,24	7,72	100,00
$\chi^2=21,14$ p=0,048 C=0,2						
DOŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE						
Nie posiada dzieci (n=215)	11,16	27,91	33,95	18,14	8,84	100,00
Posiada dzieci (n=290)	19,66	33,10	25,52	14,83	6,90	100,00
RAZEM	16,04	30,89	29,11	16,24	7,72	100,00
$\chi^2=11,08$ p=0,026 C=0,15						

■ Tab. 6. Ocena samodzielności zawodu położnej w opinii respondentów w zależności od płci, wykształcenia, stanu cywilnego i doświadczenia macierzyńskiego badanych osób

Ocena samodzielności zawodu położnej w opinii respondentów						
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie ma zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie	RAZEM
	%					
PŁEĆ						
Kobieta (n=293)	21,16	40,96	15,70	18,09	4,10	100,00
Mężczyzna (n=212)	7,08	33,96	28,30	25,00	5,66	100,00
RAZEM	15,25	38,02	20,99	20,99	4,75	100,00
$\chi^2=30,32$ p=0,000 C=0,24						
WYKSZTAŁCENIE						
Podstawowe i zawodowe (n=49)	8,16	38,78	30,61	14,29	8,16	100,00
Średnie (n=217)	12,90	36,87	21,20	24,88	4,15	100,00
Wyższe zawodowe (n=105)	20,95	32,38	26,67	17,14	2,86	100,00
Wyższe (n=134)	17,16	44,03	12,69	20,15	5,97	100,00
RAZEM	15,25	38,02	20,99	20,99	4,75	100,00
$\chi^2=21,35$ p=0,045 C=0,20						
STAN CYWILNY						
Wolny (n=202)	11,39	33,66	22,77	27,23	4,95	100,00
Zamężna/zonaty (n=303)	17,82	40,92	19,80	16,83	4,62	100,00
RAZEM	15,25	38,02	20,99	20,99	4,75	100,00
$\chi^2=11,75$ p=0,019 C=0,15						
DOŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE						
Nie posiada dzieci (n=215)	9,30	35,81	23,72	26,51	4,65	100,00
Posiada dzieci (n=290)	19,66	39,66	18,97	16,90	4,83	100,00
RAZEM	15,25	38,02	20,99	20,99	4,75	100,00
$\chi^2=15,93$ p=0,003 C=0,18						

działania we współpracy z lekarzem oraz myłona jest z pielęgniarką, mimo że zawody pielęgniarki i położnej są zawodami odrębnymi [6]. Jak wynika z przeprowadzonych badań własnych w świadomości polskich kobiet położna, to głównie osoba sprawująca opiekę nad kobietą w każdym okresie jej życia (33,11%). Natomiast w opinii badanych

mężczyzn położna jest przede wszystkim osobą, która asystuje wyłącznie lekarzowi ginekologowi – położnikowi (30,19%).

Badania Gałęziowskiej dotyczące adresatów porad udzielanych przez położną środowiskową wskazały, iż położna najczęściej udziela porad kobiecie w okresie ciąży, porodu

i położu, a znacznie rzadziej udziela wsparcia młodym kobietom w okresie dojrzewania oraz w okresie przedkoncepcyjnym, nie wykazuje także zaangażowania w opiece nad kobietami w okresie przekwitania i senium [7]. Z przeprowadzonych badań własnych wynika, iż respondenci uważają, że położna może sprawować opiekę i udzielać porad przede wszystkim kobiecie rodzącej (95,05%), ciężarnej (92,08%), położnicy opiekującej się dzieckiem (90,50%), także kobiecie planującej zajście w ciążę (73,66%), młodym dziewczętom w okresie dojrzewania (68,51%) czy kobiecie odkładającej decyzję o ciąży (60,99%), a rzadziej kobiecie w okresie przekwitania (53,86%), czy też kobiecie w każdym okresie jej życia (53,27%), jak i kobiecie i jej rodzinie (46,93%).

Z badań Kockiej wynika, że najważniejsze cechy, jakie powinna posiadać położna to dyskrecja (80%), komunikatywność (71,4%), umiejętność wczucia się w sytuację życiową kobiety (69,4%) oraz rzetelność (59,1%) [8]. Natomiast z analizy badań Paluch i Strzeleckiego (2008) wynika, że położna powinna posiadać cechy obejmujące: doświadczenie (46%), wykształcenie (35%), być miłą (11%) i opiekuńczą (8%) [2]. Jak wynika z przeprowadzonych badań własnych najważniejszymi cechami, jakie powinny charakteryzować położną w opinii ankietowanych to odpowiedzialność (kobiety – 90,10%, mężczyźni – 76,42%), fachowość/profesjonalizm (86,35%; 69,34%), szacunek dla godności drugiego człowieka (84,98%; 70,28%), zaangażowanie (83,24%; 67,45%), czujność (82,25%; 60,85%), rzetelność i sumienność (81,57%; 67,45%) oraz kultura osobista (81,23%; 66,04%).

Zgodnie z ustawą o zawodach pielęgniarstwa i położnej z dnia 15 lipca 2011 roku, zawód położnej, podobnie jak zawód pielęgniarki, jest samodzielnym zawodem medycznym [9]. Jednak tylko połowa osób uczestniczących w badaniu uważała zawód położnej za zawód samodzielny (53,27%).

Wyniki przeprowadzonych badań własnych napawają optymizmem, ponieważ położna jest postrzegana, jako samodzielna profesjonalistka, przygotowana do realizowania opieki i udzielania porad kobietom.

WNIOSKI

1. Położna w świadomości kobiet to osoba sprawującą opiekę nad kobietą i jej rodziną w różnych okresach życia, natomiast według mężczyzn to osoba asystująca wyłącznie lekarzowi ginekologowi – położnikowi.
2. Położną powinna charakteryzować przede wszystkim odpowiedzialność, fachowość/profesjonalizm oraz szacunek dla godności drugiego człowieka.
3. Zawód położnej przez część społeczeństwa postrzegany jest, jako samodzielny.

PIŚMIENNICTWO

1. Lewicka M, Iwanowicz-Palus G. Położnictwo dawniej i dziś. *Nasz Głos*. 2004; 2: 10-11.
2. Paluch J, Strzelecki W. Ocena świadomości potencjalnej zawodu pielęgniarki i zawodu położnej. *Pielęg Pol*. 2008; 1(27): 38-44.
3. Płoch K. Historia położnictwa i zawodu położnej w Europie i Polsce. *Ewolucja kształcenia w zawodzie położnej cz. I. Pielęg*. 2000. 1999; 5(46): 22-31.
4. Baranowska B, Ulańska K. *Dumne położnictwo – prawda czy ironia?*. *Pielęg Położ*. 2006; 7-8: 35-38.
5. Krysa J, Iwanowicz-Palus G. Kompetencje zawodowe polskich położnych – opracowanie autorskie. [w:] Iwanowicz-Palus G, red. *Kobieta i jej rodzina. Profesjonalny poradnik dla położnych*. Warszawa: Wydawnictwo Raabe; 2009: 24-38.
6. Jodłowska M, Zakrzewska B, Dębek E, Bączek G. Istota zawodu i roli położnej w opinii społeczeństwa. [w:] Krajewska-Kulak E, Sierakowska M, Lewko J, Łukaszuk C, red. *Pacjent podmiotem troski zespołu terapeutycznego. Tom II*. Białystok: Akademia Medyczna w Białymstoku, Wydział Pielęgniarstwa i Ochrony Zdrowia; 2005: 428-433.
7. Gałęziowska E. Rola położnej środowiskowej w przygotowaniu do porodu i opieki nad małym dzieckiem – opinie kobiet ciężarnych ze środowiska wiejskiego. [w:] Iwanowicz-Palus G, red. *Położnictwo u progu XXI wieku. Materiały z Konferencji Naukowej*, Lublin 19-20 marca 1999 r. Lublin; 1999: 233-238.
8. Kocka K. Zapotrzebowanie kobiet na środowiskową opiekę położniczą. [w:] Iwanowicz-Palus G, red. *Położnictwo u progu XXI wieku. Materiały z Konferencji Naukowej*, Lublin 19-20 marca 1999 r. Lublin; 1999: 239-243.
9. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej (Dz. U. z 2011 r., Nr 174, poz. 1039).

Praca przyjęta do druku: 21.11.2012

Praca zaakceptowana do druku: 23.11.2012